

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL
ANY IX, NUMS. CLXXXIII - CLXXXIV, MAIG I - XVI, MCMXXIII

Número solt, 1 pesseta.

SUMARI

El món, per R. RUCABADO. — La pacient coordinació, per J. M. LÒPEZ-PICÓ. —
La justificació, per CRISTÒFOR DE DOMENEC. — Poesia catalana: Silueta de cirerer.
— Confessió, per MILLÁS-RAURELL. — Poesia anglesa: Oració, per JOHN DRINK-
WATER (M.-R. trad.). — Pròleg a la traducció catalana d'Andreu Chénier, per
GABRIEL ALOMAR. — Els llibres, per O. S. — Les Revistes. — De les jornades
darreres.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS

BARCELONA

LA REVUE DE GENEVE

Directeur: ROBERT DE TRAZ

Internationale, mais non internationaliste, la *Revue de Genève* est un organe de liaison. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle donne chaque mois, grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plus s'isoler.

La *Revue de Genève* publie des œuvres de Maurice Barrès, Georges Duhamel, Elie Faure, Edmond Jaloux, Daniel Halévy, Camille Mauclair, André Suarès, Albert Thibaudet, Hellens, B. Croce, G. Ferrero, Vilfredo Pareto, G. Prezzolini, Bennett, Joseph Conrad, J. Joyce, George Moore, Shaw, N. Murray Butler, John Erskine, Ch. Macfarland, F. W. Förster, Freud, Thomas Mann, Rathenau, Redlich, Keyserliug, A. Kouprine, Milioukov, Remisov, Alexis Tolstoi, Branting, Lange, Nansen, J. Bojer, Per Hellström, Lagerkvist, Masaryk, Bénès, A. Apponyi, I. de Voinovitch, Markovitch, Unamuno, Madariaga, etc., etc.

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse	Fr. 36.—	Fr 19.—	Fr. 4.—
Etranger (argent suisse)	» 44.—	» 23.—	» 4.50

Pour tous renseignements s'adresser à la S. A. des Editions «Sonor», 46, rue du Stand, Genève.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

BIBLIOTECA LITERARIA. Les millors obres dels autors catalans i les obres més famoses de les literatures estrangeres traduïdes pels nostres més il·lustres contemporanis.

Obres a publicar durant l'any 1923

Prudenci Bertrana, El meu amic Fellini i altres contes. Recull de novel·les inèdites.
Shakespeare, Romeo i Julieta. Traducció en vers per Magí Morera i Galícia.
Mme. de Lafayette, La princesa de Clèves. Traducció de Rafel Marquina.
Jonathan Swift, Viatges de Gulliver. Traducció directa de l'anglès i assaig preliminar, per J. Farran Mayoral.
Jascint Verdaguer, Les millors poesies. Selecció i estudi preliminar de Carles Riba.

Louis Bertrand, La infantessa (segon volum). Traducció de Joaquim Pellicena.
Josep Carner, Poesies (1901-1910).
Alexandre Plana, A l'ombra de Santa Maria del Mar. Quatre novel·les d'un barcelonisme essencial.
Rudyard Kipling, El llibre de la Jungla (segon volum). Traducció directa de l'anglès per Marian Manent.
Alfons Daudet, Lletres del meu molí. Traducció de Carles Riba i Lluís Bertran.
Alexandre Manzoni, Els promesos (dos volums). Traducció de Maria Antonia Salvà

Hi ha en preparació traduccions de Daudet, Swift, Walter Scot, Ryder Haggard, Keller, Shiller, etc.; reedicions modernitzades de Ramon Muntaner (Crònica), Joanot Martorell («Tirant lo Blanch»), Emili Vilanova, etc., i obres originals inèdites de Llorenç Riber, Víctor Català, Prudenci Bertrana, Carles Soldevila, E. Martínez Ferrando, Roig Raventós, Josep Pla, etc.

Subscripció a aquests 12 volums a publicar durant l'any 1923:	Barcelona	24 pessetes
	Fora . . .	26 »
	Estranger.	29 »

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Políglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran Via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.

BARCELONA

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IX — NÚMS. CLXXXIII i CLXXXIV — MAIG I - XVI - 1923

El món

Mal dematí d'una nit mala, trota un *pesseter* per la Rambla, tot curull d'éssers humans, pilots de carn mig adormida, escombraries matutinals d'un sota-taula d'orgia. Ells i elles, despenjats, cantussegen; debades proven reanimar la pesantor esllanguida de l'aventura en liquidació.

L'incoherent carruatge trenca, a vuit hores *ante meridiem*, el ritme del treball que els carrers recomencen. Hi ha gent qui es gira devés la desorbitada colla de calaveres tronats. Molts s'els miren amb un somris intern de llàstima, però també de satisfeta superioritat. «Aquests espectacles, jo no els dono», pensen. Tothom, més o menys, mormola: «Ex!, viciosos, mals caps, gent perduda, quin fàstig!»

Però, jo, conec als qui somriuen, i no em sé estar d'indignar-me una mica. Com? Tu, Senyor Canons, fas escarafalls de trobar, en ta matinal cursa, la carretada de troneres? No eres tu qui blasmaves dels moralistes que «tot ho voldrien un convent»?

I tu, gasetiller que t'escandalitzes de la vergonyosa escena, no eres tu qui atacaves al Magistrat en iniciar el control del noctambulisme? No eres tu qui li escrivies que Barcelona no és la Vall d'Aran?

I tu, corredor de Borsa i de trapaceria, no sostens la teoria del lliure esplai del jovent, no trobes per tota adolescència en folia la més cordial indulgència? I tu, auster esquerrà, no t'esverava per inquisidor el començar tot just d'un modest Comité de salut pública?

I tu, oportunista, no defensaves la inatacable política del joc? I tu, esteticista, no pledejaves la torbadora atracció de la cruesa espectacular? I tu, socialista, no ens fas per les penyes cada vespre l'apologia de la natura deslligada?

Doncs, per què desestimeu tots, ara, els fruits vivents de vostre propi consell?

—Oh, és que la mesura, sap?—*Mesura!*, *mesura*, dieu? Paraula treta del lèxic dels moralistes. De *mesura* parles, home de món? Veiam, a quantes copes és per a tu la mesura? A vint, a quinze, a deu? Quantes hores són per a tu el just mitjà de la orgia? Set, sis, cinc, quatre, tres?

Ah, món, així ets. Malaurat qui en tu es fia. Trepitges tu mateix als qui has fet caure.

Ah, món, bèstia traidora; pogués jo escriure la teva història natural.

R. RUCABADO

La pacient coordinació

L'any 1907 publicava *La Veu de Catalunya* una informació sobre el Teatre de la Ciutat. La revista *Catalunya* resumia en el seu extraordinari de primer d'any de 1911 l'ideal i l'activitat de la joventut catalana en aquell moment. Era aleshores l'esplendor màxima de l'eficàcia informadora del *Glosari* i el punt de partida de moltes vocacions personals que s'han definit després del *Glosari*. Les amistats literàries trobaren una motivació d'agrupament, superior a la murmuració i a la competència botiguera: els primers cursos del doctor Segalà restaurant una tradició universitària catalana, obrien les vies de l'humanisme al petit estol d'escriptors animat d'un daler suprem de bellesa sota una advocació etimològica grega.

Recordaven aquells companys l'exemple dels poetes de La Pléiade? Segurament el desig, tant com la recordança, els mogué a mimar-ne la intenció renaixent i algunes vegades les facècies. La senyoria de la bellesa els feu traductors de Ronsard i comentadors de Du Bellay. Afirmaren la reialesa de l'alexandrí i el mestratge de Racine. Demanaren la instauració del teatre de la ciutat que fos el teatre dels poetes i, negligint potser una mica l'aplicació individual a les aules de grec i de llatí, prevèien més enllà de la dispersió de la petita comunitat i de la definició de les realitzacions professionals dels qui la integraven la crida al pacte de la inspiració creadora amb els filòlegs que sagellés la defensa de la llengua catalana i que escaigué de fer al qui signa aquestes ratlles l'any 1918 a Sitges; la fundació d'una Biblioteca nostrada dels clàssics grecs i llatins que acaba d'iniciarse i l'esforç d'En Ferran Soldevila, sota el patronatge de l'Escola catalana l'Art Dramàtic, de portar a la nostra escena l'ordre del vers mestre i la disciplina de les tres unitats.

Mentrestant, hem vist tots coincidir amb aquest esforç de coordinació treballósament mantingut, la falaguera improvitada de les dissolucions de la moda i de les facilitats temptadores d'una nominació popular deshumanitzada entre l'oblid dels principis bàsics gairebé escolars que presideixen la formació d'una llengua i l'astúcia gairebé oriental que atorga la victòria al moviment més fi per damunt de la seguretat del més fort; entre el gust de la novetat que fa i desfà i la impaciència que destrueix l'obra dels homes i que

destruiria el món si la terra no fos més pacient que els homes.

Totjust admiràvem la tragèdia d'En Ferran Soldevila desde el punt d'estudi de la valoració moral que podria ajudar-nos a rectificar moltes equivocacions i a esmenar moltes fallides, i ja de tots indrets la brillant improvizació salta parodiant la naturalitat amb joc hàbil i ens voldria convèncer dels perills d'un català llengua morta a nosaltres que no hem arribat encara a guanyar el premi de la maduresa d'una llengua viva quant a la cultura i viva quant a l'expressió popular, és a dir tradicional i sadollada per l'assimilació de tots els llevats de la cultura.

Tenim el deure de no allunyar aquestes qüestions dels seus límits. I un d'aquests límits l'assenyala aquest tragèdia de *Matilde d'Anglaterra* que el Soldevila ha portat a l'escena catalana. No volem dir com una realització perfecta però sí com un assaig tan ponderadament conscient dels seus propòsits, que ens permet estudiar-hi, per exemple el problema de l'estil com una especialització de la sensibilitat i per tant, com un element de formació del caràcter, que Remy de Gourmont ens ensenyava de profunditzar en el procés de la llengua francesa.

Seguint aquest camí de la nostra atenció—i sense deixar els temes escolars que s'adiuen amb l'estat primari de la nostra formació lingüística actual,—vorejaríem els problemes tècnics que desenrotlla Auguste Dorchain en el llibre *L'art des vers* i els problemes d'aplicació didàctica continguts en el llibre *De la Méthode littéraire* (diari d'un professor) de J. Bezard, fins arribar a la filosofia del llenguatge com instrument del pensament d'Albert Dauzat, prou conegut d'alguns estudiosos de casa nostra els quals saben prou bé la valor civilitzadora de l'alexandrí de La Fontaine i de Racine.

L'endemà d'aquets debats d'escola que ens familiaritzarien amb el respecte dels mots i amb l'afecte dels mots podríem enlairar-nos a la discussió de la bellesa dels mots (estètica de la llengua) i a la delimitació dels dominis lingüístics.

I potser segles enllà es suscitaria la qüestió que a França apassiona actualment alguns erudits i alguns crítics amb motiu del llibre d'André Thérive *Le français, langue morte?*

Que nosaltres parlem del català en termes

semblants i sense interrogant i tot, sembla francament ridícol.

Millor ens escau de parlar de l'esdevenidor del català, tal com en una rèplica digna de la seva penetració fa Pierre Lasserre a propòsit del francès.

I ja que esmentem aquella rèplica, bo serà de traduir-ne uns paragrafs que proposem per a que els meditin a alguns dels nostres animadors de sorolls:

«La literatura ha recomençat a florir a Europa, a mida que les llengües vivents, feliçment influençades, per altra banda, en llur formació pel model de les llengües antigues, adquirien prou riquesa, flexibilitat, matços i joc per a traduir les idees abstractes i els sentiments analitzats.

«Quan una llengua ha arribat al grau de maduresa i de fixació que li permet d'expressar les idees filosòfiques i les inspiracions d'una poesia elevada, té per ella dues fonts de rejuveniment. Una d'elles és la font popular, la font de l'ús espontani; i, sobre aquesta, Mr. Thérive, té mires molt justes. Admetré,

certament, amb ell, que en l'estat present de nostra societat i de les nostres costums, sigui massa intoxicada i massa tèrbola, per a que no hi hagi el més apremiant interès en tancar, gairebé en absolut, la llengua escrita, la «bona llengua» a les seves aportacions, d'una incoherència i d'un abigarrament, d'altra banda, prodigiosos. Però, hi ha una altra font, on la llengua troba, d'època en època, els renovellaments de la seva saba i de la seva vida. I aquesta és, de molt, la més important d'ambdues, quan es tracta d'una llengua que ha assolit el punt de perfecció en que el francès es trobà portat des de la segona meitat del segle XVII. Em sembla que M. Thérive la negligeix. Es relaciona als renovellaments del pensament, de la imaginació i sensibilitat mateixes, en l'èlita més cultivada de la nació. Aquesta és la veritable font de Joventut de la llengua literària, on pot i deu pouar amb abundància, sens temor d'estropellar-s'hi.»

Convé no perdre l'exemplaritat d'aquesta lliçó i agrair a Ferran Soldevila que ens l'hagi suggerida.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

La justificació

I.—Una ànima triada, sentirà sempre com a primer deure la més honesta, gentil i científica fidelitat als fenòmens. O en altres termes: són necessitades d'un gran sincer respecte les coses—per a ben estudiar-les i jutjar-les.—Així, les coses—i sobretot quan són adverses al propi sentir,—si no són més profunditzades, més elegantment i humana conegudes, tenen l'avantatge de superar en nosaltres les petites males passions. I les petites males passions són aquelles menudoies personals infidelitats que, sovint, ens remembren nostra potser excessiva parentia amb aquells que de nostre fur intern, flagellem amb nostre més ardent blasme.

II.—En altre temps, aquest fidel respecte a les coses era comfós amb el respecte a la veritat. Però ara, la veritat és tot un formidable problema que ni tan sols podem intentar enunciar aquí. Cal esdevenir força més delicadament modest. I amb molta més de profunda ambició, amb molta més d'audàcia en somnis i pensaments, ens aconhortem i fins cantem de joia, quan una minsa, mincíssima viva cosa pensant i quasi nova, per atzar, ens escau. I ja altrament, en l'esde-

venidor, no jutjarem, ni estudiarem les coses. Ho farem per sempre més dins d'aquesta clara atmosfera donadora de la més cordial i equilibrada tranzigència.—Si després, potser, un cast somrís, fill de tota una pregona ironia d'or, ens solca ràpid i gràcil la faç,—culpa nostra no serà.

III.—Si amb aquest criteri, com una anciana nova mesura mediterrània, jutgem les coses—què de nombroses ombres actuals devenen tranquiles asolellades badies—clapertes d'esperança! I quin dolç apaivagament de les tumultuoses pensades, les fèrrides càlides preguntes i les inquietants qüestions que, quasi com a díscles i atrabiliàries persones, ens turmentareu, infatigables! I és així com hem esguardat de nou a nostres davanters en catalanitat—tant els polítics com els fautors de cultura. I la gentil renúncia a exigir—ens ha fet rics d'una blana i assuaujadora seguretats. I ha quedat airejada i al sol, amb fecunda aptesa per a noves construccions mentals, aquella arca de nostra pensa, que ocuparen abans aquelles tumultuoses pensades, aquelles fèrrides preguntes i aquelles inquietants qüestions. I hom recorda bellament

aquella dita: «no hi ha guany possible, ni donador, a fora la veritable bonesa i senzill heroïsmè.»

IV.—A quí i a què al·ludiríem amb aquest llurg introít? Ens referiríem potser a les valors cíviques, culturals i polítiques d'ara? Ben cert que no. Aquestes valors són massa prop nostre, massa en nosaltres, massa nostres contemporànies, per a estudiar-les i jutjar-les amb aquella serenitat clàssica, neta de personalismes i teories de moda, amb que nosaltres, d'ésser jutjats, amariem ésser-ho un dia. A qui ens referim en precís, és a aquells homes que prengueren de les mans dels ja avui ancians els interessos globals de la catalanitat i els menaren segons llur propi estil. I aquesta gent, en realitat, no ha comès cap tort. I seria un tort, una gratuïta injustícia dels miops o malvolents actuals—retreure, pel que han fet, el que han deixat de fer, aquells nostres davanters en catalanitat. No cal així perdre el temps. Es que no hi ha mica de bona honrança, per a aquells que ens precediren? Es que no tenia molt més bell geste el delicat silenci—i deixar l'analítica ponderada crítica d'aquells homes a nostres descendents?

V.—Però, què podríem d'ells reclamar nosaltres, els actuals? Quin dret tenim a certes exigències—dissortadament massa opinables? Com voler jutjar, amb el segat criteri imperant avui—uns fets, emesos en el banc de la realitat, amb tan d'altres intencions—i, generalment, ben de bona fe? Aquells homes, no comprenien la profunda global qüestió de la catalanitat, amb la radical amplitud avui quasi vulgar. Ni tampoc podien sospitar, la volada enorme que pendria nostre problema nacional. Sincerament creien que era possible una entesa i que mitjançant certs cambalats—quasi mercantils, de *do ut des*,—podien assolir els catalans el màxim de llurs aspiracions. Encara sofriren l'error de pensar que la bona solució *provisional*, així com d'assaig no seria tan tardana. I amb aquest candi bagatge mental, en el fons, ells foren els primers sorpresos de no haver resolt el que semblava planer, per mica de perseverància que s'hi posés.

VI.—No obstant—quins motius tenien aquells homes per a pensar i actuar diferentment? Quina autoritat mental els hi havia ensenyat que no era amb transaccions, ni efusions, ni cordialitats que els veritables plets nacionalistes tenen una, i només que *una* solució?—El criteri nacionalista únic, la única doctrina nacionalista possible—tan en el terreny polític, com en el de la cultura,—aquells homes, els desconeixien en absolut. I així, quin bell nombre de mites escaduçers, omplia la testa d'aquells seriosos davanters en

catalanitat! I sobre tot, quina buidor de fermes propòsits i d'audàcies!—quines criatureres variacions de punts d'albir!—quina manca de fites i voluntat d'assolidores fites!—quina falla d'instints dominadors! Ver és que ho diem ara nosaltres, perquè tot això, tanta de malura, és palesa realitat. Però, llavors, en el seu temps—i *fins ara poc*,—ningú no ho veia; ningú no els feia retret de les omissions que avui tan clares semblen a tothom. Si algú ha blasmat per aquesta evident manca de precisió i de metòdica organització de la veritable victòria, en el fons la censura era més per la deplorable incoherència d'esforços actuals, que no pas per la quasi ingènua i mica infantil actuació d'aquells davanters en catalanitat. Aquest i no altre és el veritable sentit de les acerbes censures d'algú.

VII.—Si les dades del problema català haguessin estat precisades en 1902, com avui ho són,—cert que els esdeveniments haurien estat força distints. Però, només en aquest cas, els catalans tindriem el dret de demanar comptes de com esmersaren, aquells davanters, el cabal d'energies de que disposaven. Ara, aquest dret, no assisteix als catalans. En canvi, poden jutjar la manera i la capacitat d'emidir les accions, d'aquells davanters en catalanitat. I, potser la prova no és prou gentil per a ells. En preguntar-se l'actual nou català si aquests cèlebres davanters nostres, en tots ordres, deuen de continuar actuant—potser, obrarà prudentment, si sap, amb tota galania, eludir la resposta. Es incòmoda una resposta a *davanters* en cultura i nacionalisme, que no han viscut prou encara per a ésser apel·lats vells. Alguns n'hi ha, que fins són més joves *d'anys* que els mateixos nous catalans actualíssims. Davant d'aquesta paradoxa, segurament, la més elegant posició consisteix en no respondre a la com quasi totes, indiscreta pregunta, de si deuen seguir o no actuant. Però, el veritable patriotisme mana taxativament ben altres coses.

VIII.—Aquells davanters polítics i culturals, no llegien el llibre viu dels signes dels temps. Ara mateix, són comptats els que a Europa el sil·labegen. La quantitat d'atenció i força mental necessària per a procedir a aquesta extraordinària lectura, no és compatible amb les multiplicades ocupacions que exigeixen inaplacables immediateses. I així no podien observar el formidable subànimic retrobar-se d'un poble, *la reincidència en els instints seculars d'una nacionalitat*, aquest reinscriure's en la eternitat—que és la característica més punyent de la, en veritat, nova Catalunya que puja—viva i agosarada, tímidament audaç de totes les audàcies. Però aquesta tímidesa, serà ben aviat esvaïda.

IX.—Aquells davanters no sospitaren la guerra, ni la fanera, la lleugerívola facècia que és la cultura per la cultura. Tenien anys per endavant l'enlluernament dels botiguers i una bella tasca en l'organització de les coses quasi oficials i pseudo-oficials. Ells, no podien creure mai que la siment granaria i floriria amb tanta de rapidesa, ni que la guerra precipitaria els esdeveniments *interns*, posant de manifest evidències que altrament haurien necessitat anys i marçoses campanyes per a només admetre'n la possibilitat. (Han brollat altres greus problemes també.) I que ha succeït en el fons? Que àdhuc inconscientment, el poble ha avançat a aquells davanters, a aquells directors polítics i culturals d'un dia—i, sense precisar-ho però, en demana d'altres. Més tard—els exigirà.

X.—L'actual crisi política i de mentalitat catalana—és una crisi pròpia de totes les ràpides creixences. L'òrgan, no abasta ja a la funció. El malestar intern actual del poble català, no té altra causa. Aquest estancament, és degut només a que el poble—l'home promig català,—no veu representats ni els seus interessos profunds, ni el seu ideal, per cap dels excel·lents cabdills de fins suara—les fórmules polítiques i culturals dels quals han caigut en una sobtada desuetut. A quin jove temptarien aquestes fórmules? La veritable juvenesa, es troba avui políticament i culturalment a la recerca d'un *camí*—el definitiu, el triomfador. I potser encara més: en el tanteig preliminar per escollir l'*estil* adequat a la tasca dura d'assolir la fita gloriosa que amb tanta de precisió i claredat s'es posada.

XI.—Hem justificat als davanters polítics i culturals. No serem nosaltres qui els faci retret de la més nímia errada. Era massa feixuga la seva tasca. I que per haver suportat aquest pes excessiu, els hi sien lleugeres les altres coses—certament no agradívoles. I bé: potser caldria d'ells una assegurança, essent com són lliures de responsabilitats. Que en l'avenir col·laborin, si volen, al alliberament mental i patri. Però, que no dirigeixin. Perquè és més fecunda una quasi anarquia de direcció, en nostre gran plet—que no pas aquella prudent i entenimentada errada que portarà un nou desencís.

XII.—Mai, des del renaixement, Catalunya havia viscut uns moments més prenyats d'esdevenidor que els actuals. Hi ha com una desorientació, una aparent analepsia, potser un semblant de reculada. Però, aquesta apariència de pas enrera podria ésser, en concret, l'inici de la necessària esbranzida per a saltar *en* el futur—la contracció per a clavar la grapa segura en la mateixa carn d'una gloriosa realitat.—En aquest sentit, cal acabar amb aquest revisionisme polític i cultural, antiaristòcrata i mesquí, que és com passar comptes a la criada. D'ara enllà en el passat, no seria preferible un elegant discret silenci? No seria més oportú fer obres i calladament actuar? Quan els grans moviments nacionals són veritables, els homes i les obres apareixen justament, gloriosament, exactament, en l'instant que cal. Hom no té encara la impaciència per aquest instant?

CRISTÒFOR DE DOMENEC

Poesia catalana

SILUETA DE CIRERER

L'ombra que fa un cirerer
és una ombra regalada;
potser serà perque té
una fruita agermanada
i l'ombra que fa deu ser
amor de germà i germana.

La fruita del cirerer
també és cosa ben galana:
la carn que tersa deu ser
amb la seva color grana.
Quan dic que l'encetaré
la boca de dolç s'amara.

Delícia del cirerer
que tota la fruita empara:
les branques tan plenes té
que es corba com una mare.
Alt amor d'arbre fruiter
l'amor maternal de l'arbre.

Dignitat del cirerer
tu ets la calma entre la lluita,
i quan jo m'envelliré
diré a l'estimada: «Cuita,
anem sota el cirerer
que ara ja és tot ple de fruita.»

CONFESSIÓ

Com una nau a plena mar navega,
sense conèixer per on fa camí,
—a dalt té el cel i abaix la mar batega
profusament. Ma vida ha estat així.

Enrera vaig deixar de ma infantesa
el record de rialles i petons;
de gran, les vaig cercâ en la boca encesa
de les dones dels foscos carrerons,

i només van donar-me unes besades
com unes flors marcides de paper,
i les rialles eren escanyades;
—la joia en boca d'elles no pot ser.

Quina tortura el recordâ em donava,
les cançonetes per a ben dormir
que la mare em cantava i em breçava.
Les he oblidades, no les se pas dir!

I aquella eixida plena d'herbes verdes,
de sol i d'aire sota un cel tot blau:
la casona que ratllen les esquerdes,
niu de ma vida, reconet de pau!

I mes companyes, les lluentis joguines
—pobretes totes, mes per mi reials!—;

ara els meus jocs els faig amb tous d'espines
que m'obren llagues de dolors mortals.

Oh temps d'infant, albada adolescència,
com ompliu de dolcesa el meu record!
La llum que encara em don una clarícia
sou vosaltres, que us duc gravats al cor.

Si no fossiu vosaltres, la tenebra
ofegaria tot el viure meu,
iria com un gos minat de febre,
vagant sense repòs pels camps de Déu.

Però, ara... cor meu, ara s'atansa
una claror que no ve pas de tu:
una riulla que és llum d'esperança
i uns ulls que tenen un llumet que hi lluu.

Ara s'acosta l'alegria amiga,
cor, ja en la pena prou t'has abrusat:
desfés la corda que al dolor et lliga
i emprèn, com un ocell, un vol llançat

pels cels ben amples d'una vida nova.
Oh, aquesta joia, com ens és plaent:
és l'amor pura que a la fi es retroba
i torna a fer infant el pensament!

MILLÁS-RAURELL

Poesia anglesa

ORACIÓ

No et preguem, perquè ens donguis la llum en la fosca,
ni perquè ens treguis el vel dels nostres ulls,
ni perquè el lent arribar del nostre dia
sigui una altre, Senyor.

Ni per aclarir la visió de les coses,
perquè coneixent-les seríem més grans,
ni per la remissió dels perills i les culpes
d'hora i destí.

Ni per sê assabentats del que hi ha a la fi
vers on viatgem flagellats però sense temença,
ni perquè el conhort tan petit que volem
ens sigui donat.

Això no, Senyor. No volem trencar les cledes
que al teu reialme has posat; pujarem
sens trabes als secrets de les estrelles
a la bona hora que ens diràs.

No aspirem posseir la percepció més alta,
que bo és contenir-se i bo també és complir;
encara que la sana comprensió ens aclara
el bo del que és dolent.

No això, Senyor. Per que ens ho revelares
coneixem el temps daurat de la collita
dels fruits assaonats, tresor dels camps;
i del repòs, l'estona.

Això no. Distingim la cicuta, de la rosa;
del vici, la puresa; la noblesa, del vil,
i de la veritat la llum apacible i divina
damunt la faç de la pietat.

Coneixem els camins per on l'atzar ens mena,
a dintre els nostres cors hi has escrit tos decrets,
i ara, fes que ta gràcia ens beneeixi,
Senyor, encara més.

Dona'ns el poder de fer el que sentim.
i la força de treballar com és deure.
Dona'ns el propòsit, amb un cinyell d'acer,
de sofrir la desgràcia.

No et demanem saber;—ens has donat el just,
sinó la voluntat—que és l'amarg desig nostre—
per a bastir, Senyor, sobre el disegni extrem,
l'acció, el fet.

JOHN DRINKWATER.

(M.-R., trad.)

Pròleg a la traducció catalana d'Andreu Chénier

Andreu Chénier és un cas airosament sustret a les escoles i a les qualificacions literàries. Col·locat entre dos móns diversos de l'esperit humà, a un i altre il·lumina amb una claror d'estel, que no sabrieu dir si és de posta o d'aubada: aquell estel ambigu que els astrònoms han consagrat a la Bellesa mateixa, i qui a voltes parpelleja en les vesprades com una antorxa repenjada sobre les rutes de ponent, temptació dels navegants jònics, i altres voltes és l'estrella del pastor, i anuncia la tornada del sol, lluint sobre la muntanya.

Chénier fou la víctima sacrificial d'una topada entre aquells dos móns. Però a un i altre il·luminà amb la seva claror puríssima. Presencià les darreres florides de l'art neoclàssic, i la seva obra sembla erigida per a testimoni de la diferència absoluta entre les escoles d'imitació i les consanguinitats artístiques. Nascut a Constantinoble, de mare grega, fou l'empelt de l'olivera d'Atenea en la soca bàrbara del roure francès.

Vaig a fer-vos una afirmació paradoxal. Andreu Chénier és tan clàssic, tan poc neoclàssic, que és un gran romàntic. Perquè jo crec que, per natural reacció contra la falsetat artificiosa del neoclassicisme, els romàntics apel·laren a una concepció més directa i plena de l'art hel·lènica, lliure de la mediatització exercida pel llatinisme. Repari's que els romàntics són fills d'una influència germanitzant, oposada a la de la Renaixença; i com el pensament germànic, a causa de la Reforma, s'era alliberat de l'indefectible influència eclesiàstica llatina, havia pogut rebre sense intermediari l'acció de l'hel·lenisme. Recordeu els tres noms en qui precisament s'ajunten, com en una ideal confluència, el germanisme romàntic i la puresa clàssica: Lessing, Winckelmann, Goethe...

L'art neoclàssic francès es troba limitada en els seus començos i al seu final per dos noms ben significatius de puresa clàssica, qui ens mostren ben clara la distinció entre els creadors i els adaptadors: Ronsard i Chénier.

Va ésser Chénier un poeta elegíac, i aqueixa qualitat l'acosta encara més a la manera romàntica, perquè comunica al seu plany amorós el sentit de la fuga-

citat i l'enyorança condolidada de les emocions inasolubles. Com si el dominés, a voltes, la presciència de la seva joventut malaurada, passen a través la seva visió les joves amoroses predestinades a la mort, clares Isoldes qui semblaven nascudes per a joiosos epitalamis, o per a renovar sota els llorers de Dafné els oarystis bucòlics, càndidament sexuals. No era la mateixa Jove Tarentina, tràgicament desapareguda a les aigües de Sicília, aquella altra Jove Captiva de les presons de París, tan exòtiques per a ella, qui sentia sobre el seu coll de cigne la fredor anticipada del tallant i no volia morir encara? La tragèdia personal de l'autor afegeix an aquell plany una emoció tan fonda, que no podrà extingir-se mentres perduri la humanitat, i que ens evoca la cruessa de les grans truculències històriques amb més vida que tots els restes documentals.

L'hel·lenisme de Chénier està ben lluny de la interpretació marmòria, impàvida, que després volgueren donar a l'herència grega els parnassians. El lirisme de Chénier és una perfecta fusió entre l'espectacle i el poeta, una contínua presència de l'ànima idealitzant, qui vibra o plora, amb comunicativa i ardenta emoció. Mentre les darreres damiselles versalleses s'esvanien en les paròdies pastorals del Trianon, deixant l'exemplar de *Clarisa* o de Florian sobre el *parterre* de Le Nôtre, amb gest esllanguit de pastora de Boucher o camperola estilitzada per Greuze, un poeta desconegut es preparava una glòria que ell no fruiria mai, perquè la seva obra no seria coneguda fins a les posteritats. I aqueix poeta, amic de les dolceses immortals, redreçava un dia la seva veu com el vell Calistrat, per a cantar el braç cornelià de la venjadora Carlota.

* * *

Després de Chénier, la literatura francesa va rebre la llum de novells astres; però ell va quedar com l'amable i guiadora estrella que havia lluit, invisible, sobre la tragèdia en què topaven dues èpoques. Hi ha un to de sang en la blancor de la seva estela, com una

rojo en el pit de les tórtoras. Però romandrà sempre com la més alta plasmació del sentit de concòrdia ideal entre la claredat harmònica del geni francès i la potència de les més fondes suscitacions emotives.

En els nostres dies, l'empelt de sava hel·lènica en el tronc francès s'ha repetit, amb menys força, en la persona de Joan Moréas, com si aqueixes periòdiques fecondacions fossin un privilegi d'aquell idioma i d'aquell geni nacional.

* * *

Poques versions podien fer-se, a la nostra llengua, de més sana transcendència que la de Chénier. El nostre idioma, renascut sota la influència romàntica, crescut a l'impuls de l'arcaisme floralesc, pobre de tradicions clàssiques pures, ja que el seu expandiment

històric fou anterior a la plenitud del Renaixement, necessita fortes infusions d'aqueixa genialitat diversa i compensadora.

La traducció d'En Joan Arús em sembla feta amb tota la cura, amb tot l'amor, amb tot el respecte que tan ennoblidora tasca mereix. Hi ha hagut en el seu treball una perfecta consciència, un admirable sentit que jo en diria sacrificial. N'Arús ha incorporat Chénier a la literatura catalana; i aqueixa feina és tal, que compensa l'abnegació del poeta amb la glòria de coparticipar en la immortalitat, com un planeta es rabeja en la llum del sol. D'avui endavant, la versió catalana de Chénier serà una connaturalització del gran poeta en la nostra antologia i una executòria més d'ennobliment, dignificació i ciutadania universal per a la nostra llengua.

GABRIEL ALOMAR

ELS LLIBRES

«NAUSICA», de Joan Maragall.—
*Publicacions de l'Escola catalana
d'Art Dramàtic.*)

El bell gest d'iniciar l'Escola Catalana d'Art Dramàtic la seva Biblioteca amb la publicació de la paràfrasi maragalliana, haurà estat avinentesa feliç per a encisar-nos novament en la maravella tendra i forta, humana i llegendària, de la clàssica anècdota d'Homer.

Poques vegades la paraula ens ha traspuat tan endins i les gotes pures de la més fina emoció s'han filtrat d'una manera tan sensible en la nostra ànima, com per mercè de la evocació de la princesa feàcia. I mai segurament en la nostra literatura el teixit dels mots, la serenor de la veu i l'adaptació d'un esqueix d'una obra immortal no han trobat una harmonia tan bella i tan germana com en la «Nausica» d'En Maragall.

En ella no solament aquell no hi perd res seu per a esdevenir més impersonal, sinó que tota la virtut homèrica esdevé il·luminada de la claror mediterrània del poeta català. I si de bell antuvi aquell bategar blanc del sentiment de la princesa ens sembla tot de Maragall i la invocació del vell Daimó al sol tota hel·lènica, veurem després, sorpresos, que ens ha fallat l'averany. El

patrimoni espiritual d'ambdós poetes es fon imperceptiblement en una resultant amorosida de rou d'idil·li, humida de l'encís verge pervingut a la donzella, però ensems daurada com la testa d'un déu i harmoniosa com una brisa levantina. Per aquesta efusiva fusió, el deliqui artístic assoleix el grau màgic de la seva puresa i el frissar de la deu viva dels versos, en el silenci d'encantament del cor, ressona amb una música missatgera de quelcom diví: ens enlluerna i ens estremeix la llum i el calfred de la bellesa pura.

De cara al mar, immortal pòrtic d'ensomni, etern en dons i suggestions i virtuts, quan l'esperit és obert a la resplendor de la gràcia immaculada de l'art, en la col·laboració en una obra, en la represa del cisellament d'una figura, milers d'anys entremig no representen una solució de continuïtat. Per l'esdeveniment de trobar-se dos genis, d'Homer a Maragall els segles no passen.

«MATILDE D'ANGLATERRA», de
*Ferran Soldevila. (Publicacions de
l'E. C. d'A. D.)*

Aquest esforç d'incorporació a les nostres formes de teatre de l'aire i els principis de la tragèdia francesa, un crític de teatres ha de conside-

rar-lo una errada. Un crític de llibres, però, n'ha de ponderar l'alliçonament. L'arcaisme, en un gènere que és vida i batec humà, resulta una paradoxa per a l'espectador. El llegidor culte, no obstant, es sentirà interessat per aquest assaig singular.

Racine i un poeta català—En Soldevila, en aquest cas—estan en una palesa desigualtat de condicions. L'alexandri, en la nostra llengua no serva el guany de ritme i d'eufonia que, accentuat per l'hemistiqui de cada vers, té en francès. Per això en l'obra d'en Soldevila, si la trassa del literat, savi en l'ús de la llengua—en la precisió del lèxic i la rima i en la construcció destrament però fidelment estructurada—aconsegueix mantenir tivant i amb ajustament a estones la dependència de la fervor inspirada de la dicció i la mètrica que empra, sovint aquella tivantor minva i s'afebleix i hom sent caure llavors el vers pesadament, amb lassitud.

«Matilde d'Anglaterra» és un aplec d'esforços. Amb aquest prejudici, sa valor relativa, de trasplantació exacta d'un credo dramàtic, al nostre teatre, és molt notable, i meritòria i d'apreciar. Ara, que aquest esqueix, en la nostra literatura, és més un plansó sec i infecund—per bé que curiós—que no pas un brot novell, amarat de saba prometedora.

«ELS GERMANS KARAMAZOW»
adaptació escènica en cinc actes de
Dostoïewski, per Jacques Copeau
i Jean Croué; trad. de J. Millàs-
Raurell. — (Publicacions de l'E.
C. d'A. D.)

Tot un món d'ànimes, tota una immensa potència d'anàlisi psicològic complicat, tota una detallada precisió gradual i completa—amb escriure—de caràcters-tipus, tot l'espectacle interior d'un denominador anímic comú, torbador i anormal; tota una filosofia informadora d'un pensament col·lectiu, d'un ideari obscur, del patrimoni espiritual d'un temps i d'una època; tota la riquesa d'anècdota, de colorit, d'observació; tota aquella suma de factors, en fi, que integren la macissa obra de Dostoïewsky, era tan arriscat assajar d'estructurar-la dramàticament, que tota expectació d'espera era poca.

Sortosament, la reeixida no podia ser millor, dintre les probabilitats de triomf. Si hom accepta en principi la idea d'adaptar teatralment la vasta i pesant concepció russa, hom deu confessar que la reducció inevitable i l'arbitrariació tècnica dels adaptadors fóra de difícil superació. Es evident que en simplificar-se els trets, i esdevenir més esquemàtic el perfil dels tipus, el lector poc preparat és més prest a una desorientadora confusió, i demana lògica; que en el diàleg, sense una sobreatenció, perd la trajectòria directriu dels estats d'esperit que passionalment s'hi mouen; i que la supressió considerable lleva una pila d'encants—cl·vedats amenitzadores i complements de l'acció—a la concepció original. Cal, certament, al llegidor de l'obra dramàtica, el lluc intel·ligent de construir amb els elements que li són dats, l'acció definitiva—la vulgaritat en faria un trenca-closques;—baldament sigui un xic desavinent en teatre una col·laboració reflexiva per part del llegidor.

Resta en peu, però, el fet que la adaptació té un interès dramàtic original.

Millàs-Raurell és creditor a un respecte en sos estudis i aportacions de teatre estranger.

«LES TOMBES FLAMEJANTS»,
poemes de Ventura Gassol.

Un present al poble, més avinent d'ésser esmentat en el dietari del recobriment de la consciència nacional, que no en uns mots de crítica. Un present, on, sense esforç, aprofitant fervors del poeta, enceses en diverses oportunitats, l'èxit de públic percaçat en la edició hi és ben justificadament reeixit.

Els versos d'En Gassol són doblement prestos a esdevenir abrandats;

perquè hi ha flama i hi ha vent. I si la una té llum d'imatges i alça dreturera sa rojor, l'altra infla i aguanta la flama, allargant més enllà del límit líric inspirat el to de les paraules. Es potser perquè aquest vent-complement retòric—s'hi sent massa, i per negligir-s'hi una revisió valoradora del contingut, que la puresa de la flama no té avui la precisió d'una obra perfecta. Però cal reconèixer també que una mica de fum enterbolidor garanteix millor l'embriagament de la multitud.

Ventura Gassol retroba un camí perdut. L'ombra gegant d'En Guimerà poeta és evocada en «Les tombes flamejants». La posició d'aquest, però, és estable i definitiva. El camí d'En Gassol, en canvi, té avui una perillosa responsabilitat: la d'una arriscada suggestió guiadora.

«LA ROSA ALS LLAVIS», poema
de J. Salvat-Papasseit. Llibreria
Nacional Catalana.

Acuradament, delicadament agençat d'edició, ha aparegut aquest esperat poema d'En Salvat-Papasseit; l'obra que tanca millors coses, en ella mateixa, de les del poeta.

El Cupidell de la coberta, i el frontispici—ambdós de l'Obiols—insinuen la condició del llibre: un erotisme càlid i fresc ensems, però tan pur d'imatgeria i tan ingenu d'expressió, que cap retret li en podria ésser fet.

Els petits poemes de «La rosa als llavis» són una pagana i encesa lletania d'amor; són un seguit de besades a l'amada amb el daler i el goig de la possessió; són el glatir de la possessió mateixa, expressat pel poeta, adés fidelment, adés amb un comentari líric que aquella joia li suggereix. Per això, el borbollar passional i tumultuós de la febre d'amor del poeta està perfectament traduït en la brevetat de les composicions/en llur diversitat. Cada forma de cant és diferent; diu la cançó la intimitat ardida d'un detall, o la voluptat d'un somni oriental; diu el parèntesi la síntesi d'un episodi; diu la estructuració atzarosa tota la frisança incerta que demana més encara; i el cal·ligrama té aquí una devoció reverent i un contacte tan viu amb una confessió, que hom no troba en el llibre altra cosa que la esplèndida floració amorosa d'un conubi panteixant—sense, però, cap pruija insistent,—suggeridora, amb el volar d'una simple línia aïrosa, ondulant, de cap a cap del poema, d'un secret goig de voluptat, esclatant als versos.

«La rosa als llavis» és un estoig de joies, que l'oci del crític algun dia podrà potser descloure i ponderar-ne el contingut, contrastant una per una llur qualitat. Llavors hom podrà

esmentar interessants fenòmens literaris, quant a la construcció d'unes formes poètiques rimades, i a la trajectòria de les avantgardistes; tot dient de pas que les imatges d'en Salvat són sempre més nues que les de tot altre poeta, i per això l'encert—sovint notable—o la fallida, hi són més vistents; i que la set d'infant, d'ulls oberts, i l'optimisme, són aquí fèrvida fal·lera d'amant i clara exultació joiosa.

En acabar, una nota de paisatge excusa el poeta de dir, per epíleg:—He esfullat amb un goig savi i immortal les roses de tots els teus millors dons, amada; que fins en el cant t'he fet així, tan meva!

«PELS CAMINS DE SANG I DE DOLOR», poemes de guerra, de Domènec Juncadella.

La sinceritat remota o sentimental és indispensable perquè tingui vida lírica l'obra del poeta. Però quan aquesta sinceritat és massa punyentment sentida, i la motivació del cant més que una bella dolor és un vergonyós afront, pervé un desafinament.

Encara, això que hom en diu «lo del Marroc» és prou ben honorat en els versos d'en Juncadella, que hi ha estat deportat per un temps. Una afrosa tragèdia, lletja i repulsiva, no podia, no pot tenir un càntic. El llavi es decanta al blasme, enverinat de fel, i el mot gruixut i l'insult abelleixen més que res tot exaltament del poeta, que abans és home. I, altrament, tota tendresa pel poder rimar de faisó una mica pura, no és estrany que resti feble o pobrement entelada. Sense un domini absolut de la paraula, sense una avara contenció, sense una consciència literària implacable i exigent i sense un deliberat oblit de tota fruïció literària recent, amoixada en l'exili (coses difícils d'assolir en un estat miserios i mesquí), sols pot romandre del tot en peu l'interès de la anècdota, que, de tant en tant—en el breu lluir d'una imatge, en una esparsa elevació o fortitud de to, o en una descripció precisa—com escriu, diu que al darrera hi ha un poeta.

Valguí, doncs, a son autor aquest llibre, de tothom que s'hi atansi, una encaixada de condolença per ses dolors.

«EL CAMI ERRAT», novel·la de Josep Leonart. (Edit. Cat.)

El poeta de les «Elegies germàniques» acaba de situar ara en l'ample espai d'una novel·la el vast paisatge interior d'un dietari íntim i la delicada florida de la seva sensibilitat.

Una excursió a través del record,

sense la preocupació d'un faisonament tècnic incitador d'interès; sinó més aviat amb el divagar del propi comentari líric, assaonant de confessions el breu pretext de l'acció. La valoració detallada, riquíssima d'ànima, d'un episodi juvençà. Una subtil discreció, com unes cobertes rosades, priva dir-ne un bocí de llibre de memòries.

L'anàlisi reflexiu, tan deturat, quan és un retorn sobre coses passades, té el guany d'un experiment, valuós per a sensibilitats parelles. Oimés, una matisació moderna, àgil, més marginal que essencial—i per tant fora de la línia central acostumada de la novel·la—fa d'aquesta mostra del genre una eclosió anecdòtica, agosarada i subtil, on l'estudi psicològic ofereix a l'atenció un interès ultra-literari.

Les evocacions d'ambient, d'ací i d'allà, en arrauxada remembrança, tenen en la mica d'amable desconcert la claror d'un somriure. Les figures laterals, enfocades de perfil, més aviat, mostren la lluïssor complementària d'un companyonatge avinent, sense que l'estilització les faci sobresores. El cas, té una naturalitat tan encantadorament bonica, i el tríptic de vides i llurs esperits—els veiem tan clars, que res no ens costaria situar-nos-hi: Víctor s'atansa tant a nosaltres com mai cap heroi de cap obra se'ns hagi pogut posar a frec del cor; les figures de Berta i de Núria es produeixen en «El camí errat» amb una tendresa emotiva tan enlluernadora, i amb una llum tan pura i tan directa hi són projectades, que tota finor n'és amoixada. La llició, el desplegament, la solució, amb el doble retorn a la ciutat i a l'amada casolana, perduda després—d'una banda,—i el tombar, ensems, amb clarors de posta, de l'altra vida—de l'altra,—diuen, amb l'amarg somriure d'una tarda macilent, com el destí tanca els viarany quan vol desviar les rutes.

Si l'autor contava com unes vides, a mig aire de la vida, erraven un camí, per la virtut de la narració la nostra novel·la en guanyava un altre.

«DE LA NATURA», de Lucreci, trad. de Joaquim Balcells. Vol. I. (Fundació Bernat Metge).

Ha estat iniciada ja la publicació dels volums de la Fundació Bernat Metge, quals propulsors editorials tan hàbilment n'han suscitat en adenança nombrosos comentaris, que n'esdevenen generós i discret servei de propaganda. Enfront de la iniciativa, però, romanen una sèrie d'equívocs que es traduïran en tares cabdals, irremeiables, de l'obra empresa. La totalitat del camp que hom vol abastar no respon a una total

preparació de gent suficient per aconseguir-ho: no és amb l'estímul de l'avinentesa present que cal crear els traductors, sinó que aquests haurien d'ésser significats especialistes, madurs ja en la coneixença de l'obra confiada a llur seny. Altrament, una tasca d'aquesta mena calia més encomanar-la a l'experiència docta dels clàssics d'un Carles Riba o d'un Nicolau d'Olwer, que no vincular-ne la direcció cabdal en un agent administratiu o editor, baldament culte. Ni tampoc altres punts de mira de l'empresa, palesats en el primer volum, i que la uniformitat defèn d'ésser rectificables, ens satisfan.

El poeta didàctic Lucreci, sempre poeta a desgrat de la volada cosmològica dels seus cants, on el doble interès de força literària d'un temperament i sorpresa científica, s'aparellen, ha estat sortat en fer solemne aparició a Catalunya, en la Fundació. El doctor Joaquim Balcells ens l'ha dut amb totes les honors: car si en l'estudi proemial hom mesura sa oportuna i comblada erudició, en la traducció—perfilada per més intel·ligents col·laboradors en plasmar definitivament el llenguatge i la construcció del nostre idioma—la coneixença del verb clàssic i de l'autor, i l'austeritat cenyida, en la trasplantació, són mantingudes amb robustesa.

Així, aquesta traducció, com a tal, podria esdevenir tipus. Llàstima que seran poques les que siguin acomplides de bell antuvi amb tantes condicions, amb totes les precises condicions, amb la honrada consciència de la pròpia i bastant capacitat.

«ROMEU I JULIETA», tragèdia en cinc actes de Shakespeare, traducció de M. Morera i Galícia. (Edit. Cat.)

Aquesta obra, representada per la Escola Catalana d'Art Dramàtic temps enrera, ha estat recollida per l'Editorial Catalana en les seves publicacions.

L'homenatge al drama etern de la passió amorosa, l'aportació a la nostra literatura de la tragèdia dels amants de Verona, tan plena de saba humana i d'intensitat sentimental—tipus esdevingut clàssic en el teatre—dins l'estructuració mestra de la grapa shakespeariana, ha estat fet amb tot el coneixement que de l'autor anglès té En Morera i Galícia. La dificultat de la traducció, però, li lleva elegància en el mot—malgrat la fidelitat—i li treu agilitat, i desapareix la dicció, a voltes. La vena de poesia que trespua el dissortat idil·li és ofegada pel pes de la força dramàtica; i aquesta lulita, en la versió, sovint hi apareix sostinguda desigualment. Ultra això, en

l'adaptació de la frase i del mot, la correcció gramatical que avui penyorem no hi és prou assimilada; i això dona rusticitat i manca de refinament o de propietat als períodes del diàleg.

No gensmenys, la publicació d'aquesta nova peça del teatre de Shakespeare és un esdeveniment ben poc vulgar i digne d'un repiqueig de joia. Catalunya és encara una mica pobra en valors universals.

«INFANTAMENTS», poemes de J. M. Prous-Vila.

L'aparició esperada i promesa d'un altre poeta nou, del Camp de Tarragona, dins un volum acurat, senyorívol de presentació, si un xic infantil de dintre.

En els primers poemes d'En Prous-Vila no hi ha encara una formació definitiva; no s'hi traeix gaire, tampoc, aquella sonora fortitud que dringa com una armadura al volt del cos dels versos d'en Gassol, en Bertrán i el primicer Blasi i Rabassa. Més aviat hi és aprop la via de subjectivisme suau del noucents nodrit de ciutat. El llibre s'escola en mig d'una divagació clara de motius, ja feta patrimoni nostre; amb una harmonia coneguda.

Té el poeta reusenc precisió en acollir les sensacions i en arbitrar l'utilització dels sentiments; però en llur expressió la facilitat del vers li treu la igualtat, assolible amb el to contingut, i dona difusió als poemes; a canvi d'una lírica llisquent, melodiosa, però a estones incolora. També aquí el retorn atent, cruel, sobre l'obra feta, ans de dir-la definitiva, fóra de predicació exemplar; la mutilació del sobrer—repeticions, àdhuc de motius, diversament reeixides—preuaria més el conjunt.

La primera formació consistent que infon el llibre d'en Prous-Vila, és ben maragalliana; contra-claror, fins en els versos, s'endevina el batec humà d'aquell poeta. Hi ha sovint, en «Infantaments», el mateix sentit de la vida, el mateix primitivisme obert—no tan espontàniament obert, però,—del poeta barceloní. I aquest principi, que aguanta el nou llibre, li dona sa més fresca vivor; així també com el bres àgil i subtil de la cançó refinada.

Per això esmentariem, per mostra del llibre: «Cançó d'un mati d'abril plujós», «Oració» i «Poema d'estances», a desgrat aquest de l'allargassament desencaixat.

En Prous-Vila dona fermaça de ser un de més, entre nosaltres.

O. S.

CAL ESMENTAR

—El text de la conferència donada al Centre autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, per

Rafael Campalans, sota el títol *El Socialisme i el problema de Catalunya*, ara publicat amb un pròleg de Gabriel Alomar i en copiosa edició popular que desitgem d'èxit sota la divisa amb que l'autor clou el capítol X:—*Que hi ha algun català que no senti encara l'opressió de Catalunya? —Pitjor per a ell!*

Però també amb el desig que, ben aviat, catalans d'aquesta mena no siguin possibles.

—Les publicacions de la *Fondazione Leonardo*, per la cultura italiana, de Roma, que van engrandint i completant la guia bibliogràfica italiana iniciada l'any 1919.

Esmementem, formant part de la serie de 1923, els volums *Il Diritto*

Romano, per P. de Francisci; *La Bibliografia*, per Giuseppe Fumagalli; i *I Narratori*, per Luigi Russo.

—La continuació del llibre *La relève du matin*, de Henry de Marthelant, sota el títol *Le songe*. Aquest llibre com el primer és encara aparentment un llibre motivat per la guerra. Pertany, però, als pocs llibres que alliberats de l'anecdotesme de la guerra són vivents del buf autènticament creador que els ha dictat.

—La traducció francesa dels cinc assaigs de l'Unamuno a l'entorn del casticisme, editada per la casa Plon. (Col·lecció d'autors estrangers dirigida per Carles du Bos.)

Al traductor—Marcel Bataillon—sembla interessar-li la recerca meta-

física de l'Unamuno, sense creure, però, com retreu que han dit alguns francesos, que sigui un catòlic pascalià.

—Que mentre l'analtiment sorollós consagra reputacions com les de Paul Morand (ahir amb *Ouvert la nuit*, avui amb *Fermé la nuit*), nosaltres preferim quedar-nos aprop d'escriptors com Simone Boclève, en els llibres de la qual (esmentem *La petite Lotte* com una obra mestra de la novel·la francesa moderna), sense soroll trobem companyia. Com en la vida. Potser un xic inhumanament, de massa posar arrel en la vida i res més que en la vida d'aquí i en les dolors d'aquí, preferibles, però a la banalitat.

LES REVISTES

LES VEUS DE L'HORA

Apleguem avui articles de Nicolau d'Olwer i de Carles Riba que han portat la serenitat que calia a la discussió d'un tema que ha colpit les millors consciències catalanes aquests darrers temps.

Sagellem aquesta aportació amb les paraules d'un comentari editorial de la *Publicitat*, en el qual en Rovira i Virgili enalteix el mot d'ordre just i clar del nostre optimisme.

«NI IL·LUSOS NI DERROTISTES

Diu Ovidi, i retreu gentilment En Bernat Metge en una epístola, que «al cavall lleuger, quan corre, no li nou, si hom li dona alguna esperonada». Una i moltes n'ha donat d'esperonades N'Eugeni d'Ors en el seu discurs a la Festa de la Bellesa, de Castelló d'Empúries, i els comentaris que entorn d'ell s'han suscitat demostren que no han estat perdudes.

Jo he llegit els discurs en la versió espanyola de «Las Noticias». D'altres, que el sentiren pronunciar, hi veuen altra cosa més que esperonades—qui sap si a causa de l'escenificació oratòria: «c'est le ton qui fait la chanson».

Les idees generals, on s'estructuren tots els fets particulars i les conseqüències pràctiques, són, en el discurs de N'Eugeni d'Ors, aquestes: «Cap nació, cap llengua no és eterna; l'única manera d'immortalitzar-se, encara, després de la mort material, és produir una cultura que la sobrevisqui.» No seré jo qui no suscrigui aquestes afirmacions: per negar-s'hi cal no saber gens d'història.

Apliquem-ho a Catalunya. La nostra nació i la nostra llengua (com totes les que han existit, les que

avui existèixen i les que existiran demà) un dia o altre desapareixeran; cal, doncs, per tal d'assegurar-se una immortalitat «post mortem», que treballin en fer una cultura pròpia; cal també que no s'adormin, que el somni és imatge i correu de la mort. Té raó En Xenius. Cal agrair-li aquesta esperonada: el determinisme dels uns, el providencialisme dels altres, fa que molts concebin la llengua o la nació amb una vida com deslligada dels seus parladors i dels seus ciutadans.

En Xenius, però, no sols crida: «—Alerta amb no adormir-vos; treballeu per no morir!», sinó que afeigeix: «—Veig que us dormiu, veig que deixeu de treballar, aneu parlant de Renaixement i comenceu una decadència.» Amb això sí que no hi estic d'acord; això és el que a molts ha fet dir que el discurs de Castelló és pessimista, derrotista. En Xenius se n'ha defensat. El titula, però, «Elegia», i una «elegia optimista» sembla quelcom paradoxal.

Dos són els fets on En Xenius recolza la seva afirmació: el bilingüisme d'escriptors joves i la curva descendent, diu, de la nostra cultura en els darrers anys. Bé val la pena d'examinar-ho, això.

Del Renaixement ençà no hi ha hagut cap generació literària que no s'hagi tacat de bilingüisme. Cap ni una. Individus, sí; generacions, no. També és cert, però, que el bilingüisme ha anat minvant. Seria cloure els ulls a l'evidència d'afirmar que les joves generacions literàries no siguin molt menys bilingües que la d'En Maragall i N'Oliver. Concreta-

ment, de quatre escriptors catalans parla En Xenius, a propòsit del bilingüisme.

Tots sabem, però, que si han hagut d'escriure en espanyol és per tal com la majoria de la Premsa barcelonina és espanyola. Quin retret pot hom fer-los? Que no tenen vocació de grans dejunadors? Altra-ment, ells quatre són avui amb nosaltres, i oh, paradoxal! avui, que escriuen en català i només que en català, han de llegir en espanyol el retret de bilingüisme que els fa el meu ben volgut amic. No, ni per anys de calendari ni per generacions d'escriptors podem marcar a Catalunya un període d'intensificació del bilingüisme.

La causa del bilingüisme de molts dels escriptors catalans cal cercar-la en un fet exterior, no imputable a ells. Si En Maragall, N'Oliver, En Pijoan, en Xenius, En Gaziel i altres de més joves han escrit o escriuen en espanyol llur producció periòdica o editorial, és degut a les exigències de les empreses. Jo encara no n'he vist cap que, lliure d'aquesta coacció, hagi defugit la llengua catalana. Els editors, però, l'exigeixen l'espanyol no pas per raó de principis, ni per cobejança d'un marquesat que de Madrid estant puguin donar-los: homes de negocis, llurs raons són econòmiques; intermediaris, donen al públic ço que el públic demana. I el públic, com més inculte, més plaent pastura damunt lletra espanyola perquè en espanyol li han ensenyat de llegir. Aquesta és la gran tragèdia del nostre poble! Record la impressió que va produir-me, en acabar la catalanització completa de *La Publicitat*, la carta d'un bon català de muntanya, identificat

amb la nova orientació del diari, però que als seixanta anys no sabia de llegir en català.

* * *

Diu En Xenius que en aquests darrers anys ha estat negligida la producció científica catalana, que la nostra alta cultura ha sofert una reculada. Acceptem-ho per un moment. Jo deman, però: és que s'hi valdria a parlar d'una alta cultura catalana quan aquesta fos d'un reduït mandarinatge? Si la gran massa del poble llegia en espanyol, què hi faria que uns quants investigadors i filòsofs sota la protecció de les corporacions públiques donessin en català la flor de llur treball? Si en aquests darrers anys s'ha treballat com mai s'havia treballat—i la tasca de la Comissió Municipal de Cultura, per no esmentar-ne d'altres, no em deixarà mentir,— com mai s'havia treballat per difondre l'ensenyament català en el nostre poble, no s'haurà fet en aquests darrers anys l'obra més seriosa, per tal com és la bàsica, de cultura catalana? I si uns patriotes difonen arreu del nostre poble i intensifiquen l'esperit catalanesc, cada dia més exigent, no hauran coadjuvat amb tota eficàcia a la mateixa obra? El dia que el nostre poble sigui ben català, exigirà catalans el diari i el llibre, i l'editor—apressant-se a complaure'l, que és el seu negoci—exigirà dels autors que escriguin en català. Llavors el bilingüisme haurà desaparegut.

Tot s'enllaça. Damunt la nostra terra ha planat en els darrers anys la malura de la «febre d'or»—En Xenius l'al·ludeix, i jo en parlava als Jocs Florals de Lleida i en començar les tasques de la Conferència Nacional Catalana,—una «febre d'or» nociva a tot ideal; però abans encara n'hem sofert una altra: la del candidisme ultrancer, el fetixisme dels mots i les apariències. Teníem unes dotzenes de diputats que es deien nacionalistes i ja parlàvem de la plenitud nacional de Catalunya; teníem uns quants treballadors abnegats, obriem uns quants laboratoris i Instituts, i ja es parlava de la plenitud cultural de Catalunya. Se'ns ha llançat el mot d'Imperialisme, quan calia parlar-nos de Modèstia. Amb un poble que encara no té prou sensibilitat per a sentir la fuetada de l'amo, hem volgut aconseguir la llibertat, girant contra la candidesa pública lletres a dos mesos vista; amb un poble que aprèn de llegir en espanyol hem volgut crear una cultura catalana; a un poble dominat, li hem fet creure que ha començat la via de l'imperialisme. Sota aquestes paraules pomposes, que ens feien pensar en un progrés cultural i patriòtic inoït, en un progrés de segle per setmana; sota

aquestes paraules pomposes, el nostre poble, sense saltar, sense córrer, sense deturar-se tampoc, feia cada dia la jornada del bon caminant. Això és molt menys que molts no es pensaven, però és més eficaç, és molt més que algú no veu: és la creixent catalanitat i la preparació pel treball, més exigents en cada nova promoció de la nostra joventut.

* * *

No faré retret a En Xenius d'enfocar la crítica de la nostra cultura en els darrers temps a través d'un estat d'ànim massa explicable: ni vull excusar errades contra les quals, més que ningú i amb tant d'entusiasme com poc d'èxit vaig combatre. Recordaré, però, que dispersió no és anorreament ni un bienni és mesura per a la vida d'un poble.

Tinguem serenitat, confessem les culpes d'acció i d'omissió que tots hàgim comès. Paral·lelament a un estol, com diu En Xenius, que dugui a la nostra política la netedat que hi mancava, que un altre dugui a la nostra cultura la necessària humilitat. Sí, però no volguem negar també que malgrat els directors, i potser per malfiar-se'n, Catalunya ha anat avançant pel camí polític i cultural. Desitgem-li que, sense megalomanies ni claudicacions, vagi seguint-lo, i guiem-la sense donar-li exemple ni de conxorxa literària, el bilingüisme, ni bilingüisme polític, la conxorxa.

Aquesta és la tasca que un estol de patriotes hem emprès i serà més planera i eficaç si En Xenius vol ajudar-nos-hi. Adolescents que hi duen tot l'entusiasme de la primera il·lusió, homes fets que hi duen la fe inalterable del triomf, per qui és aquesta la darrera flama, que encenen després de tantes il·lusions fallides, tots treballem avui en la replasmació de la pàtria.

Sentint tota la modèstia del seu estat actual, treballem pel futur de la seva glòria, que és el nostre somni. Sabem que passarem i que ella no és eterna: voldríem, però, oblidar-ho, per tal com sabem també que l'esperonada de la mort no mena pas al treball fecunde, sinó a l'ascetisme, al «dolce far niente» o a la disbauxa. No pensem pas en la mort de l'estimada, que d'aquí pocs anys serà una pestilent carronya, quan tèbia i vibrant la tenim als braços: pensem en la seva beutat i en la nostra amor. No ens comportéssim d'altra manera amb Catalunya.—*Ll. Nicolau d'Olivet.*»

«ENTRE DOS DILETANTISMES

Observàvem incidentalment un dia, que a Catalunya les generacions literàries es succeïen i es gasten molt de pressa. Per a un optimista

això podria significar un gran daler en la creació i en el renovament. Mirat de més a prop i dit ben curt, sense candidesa xovinística, el fenomen solament revela que a Catalunya, per a la promoció com a generació nova, és exigit cada vegada menys. Per part de cada generació consagrada sembla haver-hi, mesclat a una suficiència de mestre, també un secret avergonyiment per la minva de valor que la nova generació representa a l'esguard d'ella: cuïta a declarar-la madura, fins a cert punt per llevar-se de sobre una responsabilitat. Es voldria veure com una successió degenerativa en el temps, el que la història literària de demà no veurà sinó com una matisació dins un espai cultural circumscrit: com un afebliment del centre cap a la perifèria, dels mestres cap al discipulat.

Una revisió, amb tot, és iniciada. Ha sonat fins ara, per damunt les altres, la veu d'un mestre reconegut i caigut de l'obra i de les normes del qual hom rastreja reflexos en tota la producció literària de quinze anys ençà; sense que calgui explicarlos tots per una influència: una obra com el Glossari, cimejant sobre un període, no és solament una guia, sinó també una constatació; no solament presta molt, sinó que també deu molt; en aquest equilibri de potència centrífuga i centrípeta consisteix la seva glòria, si no és vol, tant, la seva raó de ser.

Aquestes censures han provocat tot seguit una contracrítica, la qual però fins ara ha estat dirigida «ad hominem» més aviat que no pas «ad opus». La culpa de tal desviament recau sobre la mateixa crítica inicial d'Eugeni d'Ors, massa diluïda en al·lusions generals i incertes, massa tortuosa a través de mil reserves, sobretot massa tenyida del record de tristes anècdotes personals per tenir una eficàcia objectiva i immediata: hom sense voler es veu forçat a pensar en les dures paraules de Melo, que el català en ésser ofès (i és molt susceptible d'ofensa), ja no vivint sinó per a la revenja, agafa un trabuc i aguaita els seus enemics desde darrera les mates.

Es lícit de parlar d'un decandiment general del nostre art literari: de la decepció en què se son resoltes esperances magnífiques, de la manca de revelacions a les quals hom pugui concedir una gran confiança en ferm, sobretot d'una crisi de tenacitat que de generació en generació fa més rares les obres de llarg alè, de meditació continuada, de treball cent voltes reprès i corregit: la pobresa, per no dir la inexistència, per exemple, d'un teatre i d'una novel·la de joventuts, hauria d'ésser estudiada partint d'aquesta complaença en l'esbós, en el mig pensat i en el cissellat de recepta.

El pessimisme i l'optimisme són igualment encomanadissos perquè donen pastura feta al sentit crític sense alterar-ne la dolça somnolència: aviat cada memòria de secretariet de Jocs Florals serà una elegia, tan indocumentada com eren esbojarrats i provincians els ditirambes de fins avui. A la suficiència, tan catalana, de donar-ho tot per fet i aconseguit, succeeix una altra forma de suficiència, no menys catalana, de creure que encara ho tenim tot per començar: ahir proclamàvem seriosament el nostre estat de classicisme actuant, i avui exultem perquè tot just ara anem a descobrir els clàssics.

No cercariem, amb tot, per a la nostra angúnia, aquietament en una posició eclèctica, lliberal, a igual distància de l'esperit de derrotisme i de la il·lusió peresosa. Si el mal existeix, això seria alhora resignar-se a desconeixer-lo i deixar-lo que creixi. Preveure i anunciar una desfeta com a segura pot no ser desitjar-la, però sí que és anar-hi de cap; ara, no s'ha vençut mai cap batalla si no s'ha comptat amb la derrota com a possible. Volem dir, que en el nostre Kulturkampf som dels que creuen que podem perdre. I perdre, en cultura, és no guanyar-ho tot: és innocent de pensar que salvaríem una literatura encara que no reeixíssim a aixecar una Universitat verament nodridora, o que podríem mantenir la llengua en una fecunda vitalitat si per altra banda la nostra política restava a mig camí dels seus fins. En l'esperit no hi ha victòria localitzada ni plenitud a departaments: per això també la crisi que es manifesti en una determinada funció, no és sinó l'anunci avançat d'una decadència total, i el cap del fil que pot conduir a la causa pregonada de la desharmonia.

Eugeni d'Ors ha posat el problema, més ben dit, ha exposat el mal en conjunt, repetidament, en tons diversos i partint de pretextes diversos. Però qui en un complex d'esdeveniments ha estat un dels primers actors, no té el dret de l'elogi nu de la censura, sinó simplement el deure de l'examen de consciència: no en pot escriure la història, sinó les memòries. Menys pot encara refugiar-se en la còmoda teoria de l'atzar, evocar el nas de Cleopatra i l'anècdota—per simptomàtica que hagués pogut éser—de la seva pròpia destitució. Atzar i cultura són dos termes que mútuament s'exclouen: ja que cultura vol dir creació i llibertat, domini sobre tota força natural, compensació de tot factor cec o imprevist, endegament de tota circumstància. Com, en un mestratge, el que val és la norma destacada del mestre, amb plena virtut operant i evolutiva dins ella mateixa: la presència o l'absència personals, al costat de la doctrina són mera anècdota, «Fins el record

d'ell—diu Xenofont de Sòcrates—ara que és per sempre lluny de nosaltres, no serveix pas de poc a aquells que solien anar amb ell i rebien les seves lliçons.» La prova de l'absència potser és, per a un mestratge, la més dura, però també la que el pot fer aparèixer més vivaç. Si Eugeni d'Ors observa, en les generacions que ell mateix, immediatament o mediata, ha promogut, una atonia alarmant, l'inici de la qual coincideix amb la data del seu propi allunyament, la probitat intel·lectual l'obliga, abans d'erigir-se en censor pessimista, o a renunciar a haver estat mai una veu definidora, o a preguntar-se si els principis d'aquesta degeneració no jeien dins les seves normes mateixes, o dins la seva obra, que també és doctrina.

Ara, que cal coratge no ja per fer-se un mateix—no demanem tant—sinó per assistir serenament a la dissecció d'una obra que havent volgut ser alhora summa i motor de tota la vida cultural d'un país—d'un país adolescent, que vol dir una voracitat descomunal i desordenada—s'ha vist condemnada, per essència, a romandre una enorme enciclopèdia del diletantisme. La tragèdia de Xenius és aquesta: l'haver hagut de bastir un magnífic castell provisional. O generacions noves, que potser li deuran el tust fecund a la curiositat, potser també la norma de la humilitat dins l'estret departament, hauran de revisar i refer part per part l'estructura; o aquests successors (com qui sap si per un instint de conservació de la seva vanitat sembla témer) no existiran, i l'obra orsiana s'enrunarà sola, graciosa i trista, en mig d'un desert.

Però si d'ell no han après (i això és el que, almenys en literatura, nosaltres interinament temem) sinó l'actitud exterior i el gust del diletantisme, estigui segur que poc li seran ni fidels ni agraits ni piadosos.

La veu d'Eugeni d'Ors ha trobat alguna vegada ressò, més sovint coratge, en la de Josep Pla. Veu, aquesta, sense història, responsable solament d'ella mateixa, havia fet néixer l'esperança que alguna cosa de nou i alhora de renovador—la qualitat i eficàcia no sempre van plegades—saccejaria la nostra literatura ensopeida sobre les roderes. Entre una joventut obedient al mot d'ordre de l'optimisme, que treballotejant en la convicció d'una mena de miracle parlava més d'aquest miracle que no pas de la mica d'obra que en restés, Josep Pla s'ha declarat insatisfet.

El to brusc, mig indignat mig avergonyit, la franquesa implacable, la bàrbara vigoria de les paraules, la mateixa condició de periodista de llur autor— en un país d'escassa

cultura, on els mestratges i las polèmiques, quan arriben a encarregar-se, tenen per camp el quotidià venturer, no el llibre durador—tot induïa a reclamar del descontent un perseverant i sistemàtic examen de la consciència de la seva generació.

Per dir-ho en el mot potser més just: un anti-Glossari. No solament, en efecte, bada un abisme entre l'estil de Josep Pla i el de Xenius; també entre el Glossari optimista i coordinat, i les cròniques d'aquell, disperses, trobant llur to entusiasta o malhumorat en l'atzar de l'aventura. Els senyals i les respostes, amb tot, que de l'un a l'altre s'han creuat, interinament s'explicarien—anècdotes de banda—per la llei de l'atracció dels contraris. Però aquesta explicació no resistiria les primeres seqüències, almenys reconeguda l'existència del mal que cadascun dels dos denuncia i lamenta. I que el mal existeix, la denúncia mateixa en el seu to, en les circumstàncies en què a l'una banda i a l'altra ha esclafit, n'és un símptoma gruixut; ja que, per dir-ho d'un cop, ha estat improvisada, escadussera, sentimental i no crítica, suggerent i no precisa i no completa; no ha estat la superació, per una intel·ligència individual, de l'atonia de l'esperit col·lectiu, sinó extremituds ocasionades d'aquest esperit col·lectiu en la seva atonia. Hom enyora, en el Xenius que avui trona a mitja veu, encarcerat en una llengua morta, assajant-se en un estil que s'esfilagarsa en tot de punts suspensius, aquella plenitud valenta, tensa, de cara al dia, de les seves diatribes contra les terboleses i els desordres romàntics; en el Pla que rondina contra tal revista o tal poeta que no concorden amb el seu humor personal, l'avidesa juvenívola, directa, segura, amb què dominava la múltiple impressió d'un veinat de París o de qualsevol psicologia rara i delicada.

I és que l'un i l'altre, agermanats dins una mateixa tragèdia espiritual, agudament sensibles a ella, hi han reaccionat de manera divergent. No hi ha res tan desil·lusionador, ni que una generació esquivi tant de reconèixer, com el ser una generació de trànsit; el paper més dur d'acceptar amb sincera modèstia, és el de precursor. Però ja fou molt de conèixer el mal: les joventuts a Catalunya no comptaven amb una herència inicial de cultura; havien de començar per crear-se, desorientats autodidactes, una primera sòlida base de tradició, més encara, una llengua, la qual cosa no vol dir tant un sistema de motlles de pensaments fets i a punt, com un sistema de suggestions de pensament; naixien amb la meitat de les forces disponibles per a quan l'altra meitat s'hagués esmerçada en la recerca del temps secularment perdut.

D'Eugeni d'Ors podríem dir que

li pot ésser perdonat molt perquè ha sofert molt: ha sofert de bella impaciència, ha vist molt i ho ha volgut estrènyer tot d'un cop, una mica com a bon meridional, un tros més com a home típic d'un renaixement, del període en què l'ambició de la cultura integral no fa sinó armar, sense saber-ho, les bastides per a la construcció real i eficaç dels especialistes. Solament un estudi des dels fonaments i a una suficient perspectiva, podrà fixar si Eugeni d'Ors no ha fet perdre a Catalunya més temps que no li n'ha fet guanyar. Ara per ara això és cert: que si les generacions successores no enfondeixen i aprofiten la lliçó del seu bon èxit o de la seva fallida, la fallida serà d'elles; sobretot, que de l'actiu del Glossador hom no podrà mai esborrar que la seva reacció contra la inèrcia de la mesquina o de la confusa cultura, es traduí tot d'una en normes i en acció, és a dir, que conscient del mal i volent salvar-se, no ho ha intentat sinó actuant de mestre, volent salvar també els altres, baldament arrossegant-los cap als riscos de la simulació enciclopèdica.

Tantes coses s'ha simulat Eugeni d'Ors, que per la joia de tenir companyia no li ha fet res de cloure els ulls a l'evidència de ser Josep Pla el representatiu d'una generació per la qual el Glossari ja no significa res d'intim i de conviscut. El que més aviat sobta, és que essent-ne la negació de fet, no n'emprengui la negació doctrinal. Seria atribuïble a pura feblesa; però el millor de l'obra de Josep Pla és encara, volem creure, només en averany; podem parlar d'una direcció més que no pas d'etapes acomplertes. I aquesta direcció no duu pas a la crítica. Sensible a la deficiència inicial de què parlàvem, Josep Pla no ha pensat sinó de salvar-se'n ell per ell; ha reaccionat, no cap a una cultura, sinó sobre la seva personalitat tal com primàriament se li oferia, sense cap coordinació de les seves reaccions; ha despès de la seva formidable riquesa natural, sense gaire cura d'organitzar-la; ha estat, en suma, un diletant dels instints.

No és això nou a Catalunya: qui sap fins si no li és més consubstancial que no pas el seny definit segons les mides de la Ben Plantada: i no és pas el seu instint menys crític que ha mogut Josep Pla a declarar-se tip de tant de seny. Els grans instintius han predominat—almenys és una investigació a fer—dins la història de la nostra cultura: sobre la qual, per divisa, podríem posar els mots de Hölderlin: «Sempre cap al deslligat va una enyorança.» Proteïcament, sota formes adés vigoroses, adés febles, sempre esmunyedís, l'esperit de l'espontani, del discontinuat, de l'instintiu, ha reaparegut

mil vegades. Trenta anys enrera, encarnant en una personalitat meravellósament pura i íntegra, i per tant, salvant-s'hi, es digué maragallianisme; ara, darrerament, reprèn vida en l'equívoc mot d'ordre de la banalitat i la naturalitat que Josep Pla llançava. I entre l'una i l'altra aparició, Eugeni d'Ors, en rompre de cop i irremeiablement amb la seva obra feta, és a dir, segons doctrina xeniana, en renegar de la seva vocació, feia témer la fatalitat d'aquell esperit, i Francesc Pujols, en el seu estil grotesc, disforme, suma paradoxal dels més desfrenats naturalismes, en feia la gegantina caricatura.

Amb tot, potser ens hem arriscat més enllà de la nostra intenció: la qual era no de pendre posicions en una polèmica, sinó tasca en un llarg treball de revisió que la generació a què pertanyem hauria de resignar-se a considerar com el que li és destinat.—*Jordi March.*»

«CATALUNYA PETITA

Es petita Catalunya, i tal com és la volem.

Ens plau de tenir per pàtria una terra que no és massa gran. No ens agraden les terres immenses, les pàtries de grandesa geomètrica. Estem contents d'ésser catalans, fills de la Catalunya territorialment estreta.

Es bo el tenir una pàtria limitada, que ens deixa conèixer totes les seves ciutats, totes les seves contrades. Una pàtria molt gran, una terra molt extensa, no és abraçada prou bé pel cor de l'home.

En la nostra pàtria petita podem tenir uns amics a cada vila, i uns parents a cada comarca. Podem conèixer cada corrent d'aigua i cada relleu del terreny, i els arbres i els conreus diversos. Podem escoltar la parla dialectal de cada indret i saber els mots saborosos de cada lloc.

Catalunya petita té illes, belles illes, daurades i netes. Però tampoc en té massa. A Grècia li sobren illes, i el seu cos territorial és trencat en multituds de bocins insulars. Aquestes illes nostres, veïnes i amigues, són en nombre prou reduït perquè tots els catalans en sapiguem el nom i endevinem el lloc on floten, quan adrecem la vista a l'incògnit horitzó de la mar.

Ens desplauria una terra que no poguéssim abraçar amb la nostra imaginació, que no poguéssim recórrer nosaltres mateixos en la durada de la nostra vida. Ens desplauria una pàtria que només poguéssim veure-la amb tota la seva amplitud en les colors convencionals dels mapes.

Ens desplauria una pàtria tan gran, que el sol mai no s'hi pongués.

Ens agrada que a la nostra terra' damunt del nostre horitzó, el sol s'hi pongui cada dia, i que cada dia hi poguem veure la claror del sol ixent.

Limitació en l'espai, fronteres en la terra, amistat i coneixença de la natura i dels homes, de la geografia i de les ànimes. Sense això no hi ha sentiment de pàtria. L'amor s'esbrava quan ha d'aplicar-se a les grans extensions continentals.

Estimem aquesta Catalunya nostra, la Catalunya petita; tan gran, però, com permetin l'àrea del seu llenguatge i la voluntat dels que el parlen. I damunt la materna terra limitada, la idea i la glòria i la llibertat, que no tenen límits.»

CATARINA MANSFIELD

Era coneguda i estimada del petit estol d'amics de LA REVISTA.

El seu volum *Bliss* fou acollit amb merescuda comprensió pels lectors més desvetllats i selectes de casa nostra. A Anglaterra i arreu on, per damunt dels interessos creats de la indústria de la llibreria, existeixen sensibilitats cercadores de l'art veritable, era reputada com escriptora de la més noble qualitat. Amb la seva mort hem perdut l'exemple quotidià de la possible aliança de la sobtilesa amb la salut de la ment i del cor.

VALERY LARBAUD

Perquè hagi estat el nostre, hoste, no ens cal presentar-lo als amics de LA REVISTA, ni ens cal afalagar el seu nom. El coneixíem ja d'esperit; ens havia fet costat en aquestes pàgines de treball i de convivència. No hem de rectificar els comentaris que la seva obra ens mereixia ni hem de reservar-nos cap de les gentileeses que escauen al bon tracte correspost.

ROBERT DE TRAZ

El Director de *La Revue de Genève* ha honrat la càtedra del nostre Ateneo amb una conferència en la qual l'home se'ns ha revelat amb les mateixes valors d'honestedat professional, de fidelitat a la seva vocació i de coordinador del pensament i de l'acció contemporanis que coneixíem en la seva obra de novel·lista, de crític i d'animador de voluntats.

EXTRET DEL DISCURS de M. J. J. A. Bertrand a l'inauguració de l'Exposició del llibre científic francès (15 d'abril).

Il y a désormais une science catalane. Je ne nommerai personne parce que les énumérations sont toujours

ennuyées et injustes. Mais laissez-moi vous dire mon admiration personnelle pour cet effort de culture et le splendide succès de la génération actuelle. Quel merveilleux exemple pour nous mêmes et quel beau spectacle! Voyez l'essor de la physiologie, qui va se synthétiser en une grande revue où nous aurons un beau terrain de collaboration et d'émulation. Voyez les nombreux travaux de la science historique, de philologie, de philosophie, de sciences juridiques, de critique littéraire, d'histoire de l'art. Permettez-moi de rendre hommage au nom des savants français à la noble et haute figure de l'homme que vous avez choisi comme votre président, et qui est un des savants les plus réputés, même hors de votre pays, un esprit large pénétré d'humanisme, un esprit généreux et passionné des grandes causes, un grand savant et un vrai homme. Je ne peux faire le tableau de cette science encore jeune et déjà forte et pleine de promesses, qui a une physionomie originale; laissez-moi simplement constater que déjà les savants des peuples étrangers recherchent et se disputent votre amitié. Les Français qui vous aiment comme leurs frères les plus proches suivent vos travaux avec admiration et bonheur. Hélas! Notre science à nous a traversé et traverse encore une rude crise. La guerre a désarmé les universités, ruiné les labo-

ratoires, enlevé les meilleurs des jeunes. On ne s'est pas découragé, on s'est remis à la tâche plus ardue que jamais et vous voyez ici quelques uns des résultats obtenus. Malgré les blessures reçues, vous n'y trouverez aucune rancune, aucune vengeance. Notre ambition, notre gloire est de travailler pour l'humanité tout entière, et le type le plus représentatif de nos savants est Pasteur que vous avez si magnifiquement célébré comme un des vôtres. La science n'a point de patrie et les savants en ont une, disait-il. C'est pour supprimer cette distance matérielle que les livres français viennent à vous. Cette Exposition doit être autre chose qu'une vente, autre chose même qu'une simple manifestation, mais une vraie collaboration intime, un gage d'amitié intellectuelle, une affirmation de fraternité.

Savants de Catalogne et d'Espagne, savants de France et de partout, vos deux mains tendues par dessus les frontières sont le plus beau symbole et le plus bel exemple. Que l'Exposition du Livre français soit la première réalisation de cette fraternisation nécessaire, la première pierre de ce beau et merveilleux palais de culture latine que nous appelons de tous nos vœux et de culture humaine plus nécessaire que jamais.

CAL ESMENTAR

L'aplicació múltiple i comprensiva de Cesarino Giardini a la divulgació selecta de les literatures estrangeres a Itàlia. L'amorosa cordialitat amb què d'una manera especial distingeix les lletres catalanes, essent dignes de la millor estima l'estudi que darrerament ha publicat a la revista *I libri del Giorno* de Milà, sobre la poesia de J. M. Lòpez-Picó; les traduccions prologades d'aquest mateix poeta a la revista de Gènova *Le opere e i giorni* i les traduccions antològiques de poetes catalans que periòdicament publica *Il Concilio*.

—Les conferències de M. Henry Prunières, director de la *Revue Musicale*, sobre la musica francesa contemporània. La sessió de musica catalana amb que el conferenciant fou obsequiat i el fet que entre les composicions triades (desde Pedrell a Robert Gerhard) no figures cap tema d'equívoca inspiració forastera, per temptadora que fos la suggestió de les facilitats pintoresques.

—La dita de Cocteau, que per ésser modern no cal per exemple parlar de màquines sinó simplement aprofitar la lliçó d'ordre i d'economia que ens donen les màquines.

—La intenció que s'adverteix en les fulles literàries franceses de saturar el mercat comercial de les lletres, de la glòria del novellista americà Teodor Dreiser.

DE LES JORNADES DARRERES

Sempre ens ha estat difícil parlar de política a LA REVISTA, que no vol ni pot seguir fidelment les girades i reaccions de l'actualitat, però que tampoc no sabia callar en l'ordre polític d'aquelles coses que, com en el literari, cal esmentar.

Ens ha semblat deplorable l'espectacle post-electoral tant com la falsedat comesa en l'elecció mateixa. El xoc entre els dos estols nacionalistes. O millor entre el públic d'un estol i els homes dirigents de l'altre, quan el públic de tots dos estava en lo essencia! d'acord, mentre els homes dirigents de banda i banda, si no s'avenen del tot, tampoc saben discutir a plena veu, i defugen la polèmica completa amb reiterades declaracions de superioritat que alternativament ens fan sentir uns i altres.

La invasió de la Lliga fou una equivocació, d'aquelles que són perdonades a l'instint de justícia que la comet. Més difícil és perdonar a «La Veu» l'argumentació fal·laciosa que consistia a dilucidar els graus de catalanisme de cadascú, quan el que es debat és únicament qui ha violat la llei electoral. No retreiem més l'Esquerra i la gent que combat a la Lliga: parlem, si us plau, del districte 7.è i del que això representa.

Nosaltres no podem pas dubtar, quan estan en lluita un home de professió intel·lectual, que a la seva professió hi es fidel, que ha remogut la consciència de la ciutat manejant idees, que representa, migrat o esplèndid—l'únic esforç d'avui, de la nostra generació per a donar un contingut teòric al catalanisme, per a construir damunt el sentiment nacional una doctrina política... Tot això d'una banda, i de l'altra uns cacics de barriada. Un cert orgull ens pervé com a l'intel·lectuals (reivindiquem la ingrata paraula) de veure com per a vèncer a un dels nostres, el polític realista, el manejador dels interessos de barri, el dispensador de favors i terrors de suburbi, ha tingut de caure en la infracció palesa de la llei. Perdien, i no han pogut evitar l'esverament i aquell trop de zèle dels perills del qual avisava Talleyrand.

I ja que parlem—per un cop—de coses d'escàndol i violència... anàvem a escriure: «Ens plau també... No, diguem més exactament que boi avergonyits, bo i blasmant de la violència, sentim una certa vanitat, veient que si un intel·lectual va a la política, un cop ha davallat a l'agora no s'en surt quan hi bufa aire de passió. I aixís els sabres de la policia han tingut la ira prou vident per a ferir no el cos del agitador histrió que deixa l'ardent republicanisme d'altre temps pel negoci tèrbol fet a l'ombra d'una representació usurpada, sinó el rostre pàl·lid i deformat per la miopia, d'un hel·lenista, d'aquest noble amic nostre que ha servit amb bella simplicitat, i sap defensar amb coratge «l'honor de sa ciutat i de sa terra».

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valenti Almirall</i>	2.50	25. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum I.....	4.—
2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbares</i> (Agotada)	3.50	26. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum II	4.—
3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fragonal</i>	4.—	27. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I	4.50
4. Manuel de Montollu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver	3.50	28. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Epíleg de Xenius. Volum II	4.50
5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum I	3.—	29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum II	3.50
6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum II	3.—	30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> , Sèrie II	4.—
7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie	3.50	31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i>	4.—
8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Segona sèrie	3.50	32. Lluís Via Cullita. <i>Poesies</i>	3.50
9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or</i> . Cent cançons populars de diferents països.....	4.—	33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa</i> . Primera sèrie	4.50
10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya</i> . (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall..	2.50	34. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum I	3.50
11. Cebrià Montollu: <i>Walt Witman</i> : L'home i sa tasca	3.50	35. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum II.....	3.50
12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portuguesos</i> . Traducció catalana	3.50	36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i>	4.—
13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i>	4.—	37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i> .	4.—
14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Catalunya</i>	2.—	38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federalisme</i>	4.—
15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Tercera i última sèrie	3.50	39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps</i> . Poesies	4.—
16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos</i> . Traducció catalana	3.50	40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i>	4.—
17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum I	2.50	41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i>	4.—
18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i>	3.50	42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum III.	4.—
19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> . Sèrie I	3.50	43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prínceps</i>	4.—
20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catalanisme</i>	3.—	44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i>	4.—
21. Prudenci Bertrana: <i>La lloca de la viuda i altres narracions</i>	3.50	45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum IV	4.—
22. Alexandre Plana: <i>Sol en el llindar</i> . Poesies.	3.50	46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> ..	4.—
23. E. A. Butti: <i>Llucifer</i> . Versió catalana de Joan Fabré i Oliver	3.—	47. Pau Griera i Cruz: <i>Desferres</i> . Novel·les ..	4.—
24. Carles Soldevila: <i>Plasenteries</i>	3.—	48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> . Volum I	4.—
		49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum II	—
		50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris</i> . (1915-1917).	—
		51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i>	—
		52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum III	4
		53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic</i> . Volum I	—
		54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruentes</i>	4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquiús
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfons, Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gràcia, 46 - Telèfon 1373 A

LLIBRERIA NACIONAL CATALANA

GALERIES LAIETANES • Gran Via, 613 • Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corts Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS.—CÀNTICS DE MAR, D'AMOR I DE MORT, per F. Soldevila.
TERCER LLIBRE DE POEMES, de J. Millàs Raurell; L'ÀNIMA OBERTA, poesies de F. Sitjà; LA GESTA DELS ESTELS, poesies de J. Salvat-Papasseit; LA JOIA DEL CAMÍ, poesies d'Antoni Closas.
EN PREMSA.—L'EMOTIVITAT POPULAR EN EL CANÇONER DE CATALUNYA, per Joan Fornell.
ANTOLOGIA DE POETES CATALANS D'AVUI.
RECULL D'ARTICLES, de R. Benet; ASSAIGS, de J. M. Capdevila; TERCER RECULL DE MORALITATS I PRETEXTOS, per J. M. Lòpez-Picó.
LIRICS MUNDIALS.—POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.
VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.
EN PREPARACIO.—ALTRES LLIBRES: d'Ildefons Suñol, Gabriel Alomar, Joan Crexell, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Tomás Garcés, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, Carles Riba, etc.
EN ESTUDI.—ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans Les cròniques. Els Jocs Florals, etc.
VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.
LIRICS MUNDIALS: Leopardi, Rupert Brooke, Goethe.

R. Rucabado: *Els Editors i a llibertat de l'art.*
Josep Aragay: *La pintura moderna catalana, la seva herència i el seu llegat.*
Clementina Arderiu: *Cançons i elegies.*
Josep M. Lòpez-Picó: *L'infantament meravellós de Scherazada.*
Miquel Poal i Aragall: *Mots plaents i desplaents.*
Antoni Rovira Virgili: *El Nacionalisme.*
Joaquim Folch i Torres: *Meditacions sobre l'arquitectura.*
Joan Sacs: *La pintura moderna francesa fins al Cubisme.*
Alexandre Plana i altres: *L'obra d'Isidre Nonell.*
Miquel Ferrà: *Cançó d'ahir.*
Ll. Nicolau d'Oliver: *Literatura catalana. Perspectiva general.*
Enric Jardí: *Les doctrines de George Sorel.*
J. M. Lòpez-Picó: *Moralitats i Pretextos.*
J. Ferran Mayoral: *La renovació de Teatre.*
E. Duran Reynals: *Quatre Històries.*
Josep M. de Sagarra: *Cançons d'abril i de novembre.*
Ferran Soldevila: *Exili.*
Carles Riba: *Càntic dels Càntics i Llibre de Rut.*
Josep Carner: *Les planetes del verdum.*
Alexandre Plana: *Contrabaedeker.*
Josep M. Tallada: *Les doctrines de P. J. Proudhon.*
Guerau de Llost: *La ciutat d'Ivori.*
Joan Alcover: *Poesies bíbliques.*
Frederic Clascar: *La filosofia catalana en el segle XVIII.*
Josep Aragay: *Itàlia.*
Mercè Vila: *Les Hores.*
Miquel Fortesa: *L'estela.*
Carles Riba: *Primer llibre d'Estances.*
J. M. Lòpez-Picó: *Dietari espiritual.*
J. Bofill i Matas: *Les joventuts catalanes.*
P. M. Bordoy-Torrents: *Els pobles d'Orient.*
J. Ferran i Mayoral: *Diàlegs dels deus, de Lucida.*
Joaquim Folguera: *Les noves valors de la poesia catalana.*
Ventura Gassol: *La Nau.*
Salvador Albert: *Amiel.*
Pere Benavent: *Epigrames.*
Joaquim Folguera: *Poesies.*
J. Ferran i Mayoral: *Lletres a una amiga estrangera.*
Josep Aragay: *El Nacionalisme de l'art.*
Marià Manent: *La collita en la boira.*

Joaquim Folguera: *Articles.*
Trinitat Catasús: *Vendimiari.*
Carles Riba: *Escolis i altres articles.*
Ernest M. Ferrando: *Vida d'infant.*
R. Rucabado: *Elogis.*
Josep S. Pons: *L'estel de l'escamot.*
Francesc Pujols: *Recull d'articles de crítica artística.*
Joaquim Folguera: *Traduccions i fragments.*
Ferran Soldevila: *Càntics de mar, d'amor i de mort.*
J. Millàs-Raurell: *Tercer llibre de Poemes.*
Carles Rahola: *La dominació napoleònica a Girona.*
Francesc Sitjà: *L'ànima oberta.*
J. Salvat-Papasseit: *La gesta dels estels.*
Antoni Closas: *La joia del camí.*

LIRICS MUNDIALS:

M. Morera i Galícia: *Venus i Adonis, de Shakespeare.*
Maria Antònia Salvà: *Les Gedgiques cristianes, de Francis James.*
Josep Leonart: *Poesies de Richard Dehmel.*
Marià Manent: *Sonets i Odes, de John Keats.*
Joan Capdevila Rovira: *Les flors del mal de Baudelaire.*
Joan Arús: *Poesies d'A. Chenier.*

ESCRITS POLITICS.

E. Prat de la Riba: *Per la llengua catalana.*
Narcís Verdagué i Callís: *La primera victòria del catalanisme.*

ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS.

Joaquim Sunyer.
Enric Casanovas.
Xavier Nogués.
Josep Clarà.

TEATRE DE JOSEP M. DE SAGARRA.

L'estudiant i la Pubilla.

ALMANACS DE LA REVISTA.

Anys 1918 i 1919.